

BNO Branchemonitor 2024
De Nederlandse ontwerpsector
in cijfers over 2022

1/11

BNO

Voorwoord	3
1 Bedrijven en mensen	4
2 Omzet en markten	5
3 Uren en tarieven	7
4 Actuele vragen	9
Colofon	11

De cijfers in de BNO Branchemonitor 2024 hebben betrekking op het jaar 2022. De BNO Branchemonitor kijkt steeds terug naar een periode van een jaar eerder omdat recente, geaccordeerde cijfers laat beschikbaar zijn en omdat mededingingsgevoelige data, zoals uurtarieven, niet eerder gepubliceerd mogen worden. Om ook recente informatie op te halen wordt het onderzoek afgesloten met een aantal actuele vragen. Dit keer richten die zich onder andere op de ontwikkeling van AI en op de kansen en bedreigingen voor de komende periode.

Het economisch herstel na de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne leidden in 2022 tot een uitzonderlijke hoge inflatie (met name door de prijsstijging van energie). In dat jaar waren consumentengoederen en diensten gemiddeld 10,2 procent duurder dan een jaar eerder. Deze hoge inflatie heeft gevolgen voor onze sector, omdat in veel gevallen de gestegen kosten slechts gedeeltelijk werden doorberekend in de uurtarieven.

Omzet en uurtarieven 2022

De gemiddelde omzet van zzp'ers nam toe van € 85.500 in 2021 naar €93.793 in 2022. De omzet per fte bij bureaus liet een daling zien, maar gezien het wisselend aantal deelnemende bureaus aan dit onderzoek kan daar geen algemene conclusie uit getrokken worden. In lijn met de matige economische verwachtingen, lijken de deelnemers aan de branchemonitor iets minder positief over de toekomst dan een jaar eerder.

Opvallend is dat, ondanks de inflatie en het advies om ook uurtarieven te indexeren, de gemiddelde uurtarieven in 2022 nauwelijks zijn gestegen. Alleen bureaus met 15 of meer medewerkers geven iets hogere uurtarieven op. Wellicht laat het volgende onderzoek een ander beeld zien, temeer omdat de helft van de ondervraagden aangeeft uurtarieven in 2023 wel aangepast te hebben.

Opdrachtgevers

Overheid, zakelijke/financiële dienstverlening en industrie/bouwnijverheid worden opnieuw genoemd als de belangrijkste opdrachtgevers, gevolgd door de culturele sector. Respondenten die veel voor die laatste categorie werken geven aan zich, gezien de huidige politieke ontwikkelingen, zorgen te maken over de toekomst van hun werkzaamheden voor de cultuursector. Bij de omzet uit export is groei te zien op markten in de rest van Europa en Noord-Amerika.

Tot slot

De behoefte aan benchmarking van de tarieven blijft groot en het onderzoek voorziet in die behoefte. Hoewel ook dit jaar veel ontwerpers en ontwerp bureaus gehoor gaven aan de oproep de vragenlijst voor de Branchemonitor in te vullen, zijn de resultaten niet representatief voor de sector als geheel. Desondanks bieden ze wel een waardevolle indicatie voor uurtarieven en globale trends en ontwikkelingen.

Diana Janssen, Directeur BNO

bno.nl/branchemonitor

1 Bedrijven en mensen

De BNO branchemonitor is gestuurd naar 1560 aangesloten ontwerpers en ontwerp bureaus. Aan dit onderzoek deden mee: 67 ontwerp bureaus en 145 zelfstandig ontwerpers.

Verdeling bedrijven naar hoofdactiviteit
Procent

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Communicatie- en/of grafisch ontwerp	61%	53%	59%
Service en/of experience design	6%	11%	7%
Product- en/of industrieel ontwerp	18%	15%	17%
Ruimtelijk en/of interieur-ontwerp en -architectuur	15%	21%	17%
Totaal	100%	100%	100%

Toelichting hoofdactiviteiten:

Tot communicatie- en/of grafisch ontwerp behoren alle vormen van 2D ontwerp zoals: brand design, corporate design, grafisch ontwerp, digital creative design, web- en appdesign, VR-design, packaging design (2D), letterontwerp en typografie, animatie, illustratie, infographics en datavisualisatie etc.

Tot service en/of experience design behoren alle vormen van niet-tastbaar ontwerp zoals: service design, social design, strategy design, design research, design thinking, UX- en interaction design, wayfinding etc.

Tot product- en/of industrieel ontwerp behoren alle vormen van 3D ontwerp zoals: consumentenproduct, industrieel product, verpakkingsontwerp (3D), mode- en schoenontwerp, textielontwerp, sieraad- en accessoire-ontwerp, vrije vormgeving etc.

Tot ruimtelijk en/of interieurontwerp en -architectuur behoren alle vormen van ruimte- en omgevingsontwerp zoals: expositie- en tentoonstellingsontwerp, beursontwerp, ontwerp voor openbare ruimte, urban design, retaildesign, stage design etc.

Gemiddeld aantal werkenden bureaus

	Werknemers	Directie	Totaal
Totaal	10	2	12

2 Omzet en markten

Gemiddelde omzet per fte, 2019 t/m 2022

	2019	2020	2021	2022
Zzp'ers	87.900	77.700	85.500	91.793
Bureaus	110.300	113.178	124.646	113.185

Gemiddelde omzet per fte naar hoofdactiviteit

	Zzp'ers	Bureaus
Communicatie- en/of grafisch ontwerp	87.271	107.053
Service en/of experience design	93.984	77.809
Product- en/of industrieel ontwerp	91.964	137.890
Ruimtelijk en/of interieur-ontwerp en -architectuur	114.391	129.121
Gemiddeld totaal	91.793	113.185

Verdeling omzet zzp'ers naar omzetklasse

	Tot 15.000 euro	15.000 tot 50.000 euro	50.000 tot 100.000 euro	Meer dan 100.000 euro	Totaal
Totaal	10%	22%	52%	16%	100%

Verdeling omzet bureaus naar omzetklasse

	Tot 500.000 euro	500.000 tot 1 miljoen euro	1 miljoen tot 5 miljoen euro	Meer dan 5 miljoen euro	Totaal
Totaal	57%	30%	13%	–	100%

Verdeling omzet naar opdrachtgever

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Industrie en bouwnijverheid	13%	12%	12%
Zakelijke/financiële dienstverlening	23%	22%	22%
Groot- en detailhandel	4%	7%	7%
Consumentenproduct/FMCG	7%	8%	7%
Overheid (centraal en decentraal)	12%	18%	17%
NGO's en not-for-profit	6%	3%	3%
Onderwijs	6%	4%	5%
Horeca, sport en recreatie	4%	2%	2%
Cultuur en kunstinstituten	7%	9%	9%
Gezondheids- en welzijnszorg	3%	4%	4%
Particuliere opdrachtgevers	5%	5%	5%
Overige opdrachtgevers	9%	6%	7%
Niet in opdracht	1%	0%	0%
Totaal	100%	100%	100%

Verdeling omzet naar geografische herkomst

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Nederland	89%	69%	72%
Rest van Europa	6%	15%	13%
Azië	0%	1%	1%
Noord-Amerika	4%	14%	13%
Rest van de wereld	1%	1%	1%
Totaal	100%	100%	100%

Verdeling bedrijven met omzet in het buitenland

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Rest van Europa	38%	51%	43%
Azië	2%	14%	6%
Noord-Amerika	15%	20%	16%
Rest van de wereld	9%	8%	9%
Totaal	43%	57%	48%

Welke omzetverwachting heb je voor de komende periode (2024)

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Toename van de omzet	39%	43%	40%
Geen verandering van omzet	26%	27%	26%
Afname van de omzet	35%	30%	34%
Totaal	100%	100%	100%

3 Uren en tarieven

Gemiddelde uurtarieven €

	Gemiddeld uurtarief	Mediaan uurtarief	Hoogste uurtarief
Strategische werkzaamheden	114	100	200
Ontwerpwerkzaamheden	103	95	200
Uitvoerende werkzaamheden	87	87	200
Facilitaire werkzaamheden	87	85	200

_ Toelichting werkzaamheden:

Tot strategisch werk behoren onder andere advies, consultancy, art en design direction.

Tot ontwerpwerk behoren onder andere conceptontwikkeling, design development.

Tot uitvoerende werkzaamheden behoren onder andere dtp, engineering, html-coding.

Tot facilitaire werkzaamheden behoren project- en accountmanagement, traffic etc.

_ Toelichting hoogste uurtarief:

Hoogste uurtarief is het afgerond gemiddelde van de 5 hoogst genoemde uurtarieven.

Gemiddelde uurtarieven zzp'ers €

	Gemiddeld uurtarief	Mediaan uurtarief	Hoogste uurtarief
Strategische werkzaamheden	100	95	200
Ontwerpwerkzaamheden	100	90	180
Uitvoerende werkzaamheden	81	80	185
Facilitaire werkzaamheden	82	80	115

Gemiddelde uurtarieven bureaus €

	Gemiddeld uurtarief	Mediaan uurtarief	Hoogste uurtarief
Strategische werkzaamheden	138	140	200
Ontwerpwerkzaamheden	119	115	200
Uitvoerende werkzaamheden	98	95	200
Facilitaire werkzaamheden	95	95	200

Toelichting werkzaamheden, zie pag. 7

Gemiddelde uurtarieven bureaus met 15 of meer werkenden €

	Gemiddeld uurtarief	Mediaan uurtarief	Hoogste uurtarief
Strategische werkzaamheden	172	160	200
Ontwerpwerkzaamheden	130	122	200
Uitvoerende werkzaamheden	110	105	180
Facilitaire werkzaamheden	102	100	180

Toelichting werkzaamheden, zie pag. 7

Aantal gewerkte uren per week zzp'ers

Minder dan 20 uur per week	2%
Tussen de 20 en 32 uur	18%
Tussen de 32 en 40 uur	32%
40 uur of meer per week	48%
Totaal	100%

Gefactureerd deel gewerkte uren zzp'ers

Minder dan 25%	6%
Tussen de 25 en 50%	23%
Tussen de 50 en 75%	40%
Meer dan 75%	31%
Totaal	100%

4 Actuele vragen 2023/2024

De BNO Branchemonitor kijkt altijd ruim een jaar terug. Om die reden voegen we een aantal vragen over actuele issues toe om inzage te krijgen in zaken die nu spelen. Dit keer hebben de vragen betrekking op AI, inflatiecorrectie, kansen en bedreigingen. Omdat we het BNO-advies m.b.t. tot stagevergoedingen willen aanpassen, zijn ook over dit onderwerp de meningen gepeild.

4.1 AI

Maak je binnen jouw bureau/ontwerppraktijk gebruik van AI-tools (ChatGPT, Midjourney, Dall E, Adobe Sensei etc)?

	Bureaus	Zzp'ers	Totaal
Nee, ik gebruik geen AI-tools	16%	46%	36%
Zo nu en dan	58%	44%	49%
Ja, ik gebruik regelmatig AI-tools	26%	10%	15%
Totaal	100%	100%	100%

In hoeverre verwacht je dat het gebruik van AI-tools binnen jouw bureau/ontwerppraktijk van invloed zal zijn op je omzet in de komende periode?

	Bureaus	Zzp'ers	Totaal
De omzet neemt toe	9%	12%	11%
Geen veranderingen	59%	41%	47%
De omzet neemt af	2%	8%	6%
Ik weet het niet	30%	39%	36%
Totaal	100%	100%	100%

Investeer je tijd en geld in het ontwikkelen van AI-kennis en toepassingen, bv door trainingen, abonnementen of het aannemen van speciaal personeel?

	Bureaus	Zzp'ers	Totaal
Ja	33%	20%	24%
Nog niet, maar ik ben het wel van plan	36%	33%	34%
Nee, ben ik ook niet van plan	11%	31%	25%
Ik weet het niet	20%	16%	17%
Totaal	100%	100%	100%

4.2 Uurtarieven

Heb je in 2023 je uurtarieven aangepast?

	Bureaus	Zzp'ers	Totaal
Ja	60%	45%	50%
Nee	40%	55%	50%
Totaal	100%	100%	100%

Zo ja, met hoeveel %?

	Bureaus	Zzp'ers	Totaal
	7%	8%	7%

Kun je met je huidige uurtarieven de toenemende lastendruk opvangen?

	Bureaus	Zzp'ers	Totaal
Ja	69%	74%	72%
Nee	31%	26%	28%
Totaal	100%	100%	100%

4.3 Kansen en bedreigingen

Wat zie je als de belangrijkste kansen voor je onderneming in 2024?
(max 2 antwoorden)

	Bureaus	Zzp'ers	Totaal
Stabiele groei creatieve economie	47%	36%	39%
Technologische ontwikkeling (AI)	17%	11%	13%
Afname concurrentie	5%	4%	4%
Specialisatie	70%	72%	71%
Anders	14%	19%	18%

Het werven van nieuwe klanten, het ontwikkelen van nieuwe projecten, diensten en businessmodellen wordt veel genoemd als extra kans.

Wat zie je als de belangrijkste bedreigingen voor je onderneming in 2024?
(max 2 antwoorden)

	Bureaus	Zzp'ers	Totaal
Vertraging economische groei	53%	55%	54%
Stijgende kosten zijn niet 100% door te berekenen	66%	53%	57%
Technologische ontwikkeling (AI)	13%	19%	17%
Gebrek aan (gekwificeerd) personeel	22%	4%	10%
Regeldruk vanuit de overheid	11%	13%	12%
Anders	8%	12%	11%

De huidige politieke ontwikkelingen worden als bedreigend gezien voor respondenten met een klantenportefeuille in de cultuursector.

4.4 Stages

Bied je op dit moment een stageplek binnen je ontwerppraktijk?

	Bureaus	Zzp'ers
Ja, voor één stagiaire	41%	8%
Ja, voor meerdere stagiaires	31%	1%
Nee	28%	91%
Totaal	100%	100%

Wat vind je een redelijke stagevergoeding per maand?

	Bureaus	Zzp'ers	Totaal
€ 300 en minder	32%	14%	20%
Tussen € 300 en € 400	37%	40%	39%
Tussen € 400 en € 500	21%	26%	24%
Tussen € 500 en € 600	8%	12%	11%
Meer dan € 600	2%	8%	6%

Colofon

De BNO Branchemonitor is een uitgave van de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO) en mede mogelijk gemaakt door Pictoright.

Onderzoek

ABF Research
www.abf.nl

Redactie

Rita van Hattum (BNO)
 Fenke Legerstee (ABF Research)

Amsterdam, 2024

www.bno.nl/branchemonitor